

DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO, VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ, Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,*

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis trigesimâ mensis Decembris, anno Domini M. DCC. LXXIII.

M. NATALI-MARIA DE GEVIGLAND, Regiorum in Germaniâ Ducum & Militum Nosocomiorum nuper Medico, Doctore Medico, Præside.

An in Febribus Malignis, post venæ sectionem, citò citiùs Emeticum?

I.

QUIDQUID humano corpori contrà Naturam accidit, morbus appellatur. Hinc inter morbos, qui animalem œconomiam invadunt, febris recensenda, cùm nihil aliud sit quàm sanguinis motûs præternaturalis acceleratio. Febris autem alia est lenta, alia acuta. In febre lentâ, sola adest motûs sanguinis acceleratio, plerumque tamen intermissio. In febre verò acutâ observantur & magnitudo pulsationum, & tensio. Æger plenitudinem, siccitatem, erethismum ac capitis dolorem persentit. Respiratio citatior est, desævit dolor circa renes ac in omnibus fermè ossium juncturis, molestatur ventriculus, os amarescit, saliva spissa est ac glutinosa, parciores effunduntur urinæ, imminuitur perspiratio, cæteræque functiones collabescunt, alvinæ fæces obdurantur, desiccantur, retinentur, &c.

Quamquam febris maligna de acutarum genere sit, nihilominùs tamen pluribus admodùm discrepantibus symptomatibus stipatur, nec à communibus causis producitur, febri simplici similis; pulsus enim similis naturali, & urinæ dilutè flavæ, nihil mali ægro portendere videntur. At gravissima insurgunt symptomata, ut delirium, phrenesis; quasi fracta concidunt membra, gravatur caput, ut pondere quodam oppressum. Non minùs debilis est æger, quàm si è gravissimo morbo convalesceret, delirat interdum, interdum ratione gaudet suâ. In hocce eodemque statu permanet duobus aut tribus dein diebus; mox pulsus rigescit, exsiccatur cutis, nigrescit lingua, licèt potiones adhibeantur refrigerantes, caput magis ac magis corripitur; succedit delirium, phrenitis. Exacerbatur febris, symptomata adaugentur. Æger quandoque videtur moribundus; paulò post tranquillus est, uno verbo spem inter metum que fluctuat semper, prodeunt quoque tendinum subsultus, coma vigil, somnolentum, frequentissimæ syncopes, vomitus sine causâ manifestâ, convulsiones in faciei musculis præsertim; tandem erumpunt pustulæ rubræ, nigræ, abscessus, bubones & alia quàm plurima, &c.

II.

AB omni ævo ascripta est causa febrium malignarum certis miasmatibus in sanguinem intromissis, motum febremque excitantibus. Posteriori sæculo nova surrexit opinio, à D. *Chirac* proposita. Vir ille, cùm ex professo morbum pestilen-

* Auctore M. Joanne S. JOIRE D. M. P.

tialem curasset, cadaverum sectionibus compertum habuit cerebrum inflammari; indè sanandi methodum deduxit Saphenæ sectione esse tentandam. Eam felices successus confirmarunt.

Notandum tamen venit, plurimas esse malignas febres absque inflammatione cerebri. Nedum praxis D. *Chirac* in hisce febribus usurpanda sit, quin imò prorsùs respuenda. Plerumque enim in his nullus persentitur capitis dolor, vultus nedum rubeat, concidisse videtur: plerumque etiam ut malignæ solo exacerbationis tempore apparent.

Febrium malignarum causas à miasmatibus primarum viarum, sanguinem inficientibus deducendas demonstrat, earum per evacuantia sanatio. Plurimæ enim malignæ censentur febres, quæ ab hac unicâ causâ pendent. Ipsa tamen sanguinis putrefactio, quæ stasi ac concrescentiæ debet originem inter causas sanè annumeranda. Plerumque secretiones imminutæ, gangrena quarumdam partium, ipsiusmet aëris contagium ansam præbent febri malignæ. His causis addi etiam possunt mœror, & tristitia; nihil enim vulgatius est quàm ejusmodi febres malignæ in iis qui nuperrimè è regione suâ excesserunt; in annonæ caritate, cùm quocumque alimentorum genere vesci cogimur.

At verò cujusnam Naturæ miasmata sanguinem contaminantia; acidane; an alkali; Germani existimantes acida, in febribus malignis terras absorbentes, corralia, &c. alii verò alkali; præscribunt acida. Alkali-volatilem naturam horum miasmatum omnia demonstrant; sivè diutiùs in vasis stet sanguis, sivè velociùs solito promoveatur. Animalia corpora sibi permissa, calori exposita concipiunt fermentationis motum. Integrantes fluidorum partes in sua resolvuntur principia, nova conflantur entia, exurgit alkali-volatile cum exiguâ olei parte immixtum injucundissimè nares afficiente. Quid tale in corpore humano generari demonstrat peculiaris perspirationis odor in cacochymicis, præsertimque in iis qui vitam agunt desidem, peculiare illud effluvium melancholicarum affectionum hystericarumque gignit insultus quos semper comitatur dolor. Quin & sanatio per acida blanda contrà refragantiores alkali invictè probare posset. Sivè contractiori alveo agatur sanguis, sive rarefactione & calore expansus sit, si diutiùs in eo statu permaneat, totam ipsius molem dissolvi necesse est, brevi enim tempore, quidquid serosi inest, calore absumitur, concrescit in viscositatem inflammatoriam, resolvitur in sales volatiles & olea acria machinam humanam brevi crosura.

In febribus malignis, post venæ sectionem, emeticum propinare quid obstat? An subjecti debilitas? Vires opprimuntur quantitate saburræ. An quod adsit saburra dubium? est nausea, vomitus ipse præmonstrat. An violenta contractio musculorum abdominis & dolores in ventriculo & intestinis enati? at momentanei sunt. An inflammationis periculum? cavet & obest præmissa venæ sectio. Misso sanguine, suscitatæ ab emesi contractiones nullam ergo inflammationem inducunt. Quin imò sanguis in alveo manat celerior, calor à rarefactione aut à quantitate pendens extinguitur, peraguntur secretiones faciliùs, redintegrarcturque omnium partium actio, si stabulans in ventriculo & intestinis evacuaretur saburra; quod optimè succedit, citò citiùs exhibito emetico.

III.

IN ægri perniciem sæpè judicantur febres malignæ. Febrium initiis nulla speranda crisis; insidiosa levatio sine signis levationis. Febricula cum comate & capitis dolore mortifera. Ut plurimum adeò sævam induit faciem, ut celeritate & nocendi periculo omnes & singulas ægritudines exsuperet. Quod si ab initio hi morbi non debellentur, in mortem abeunt citissimam, ut plurimùm in inflammationem cerebri, pulmonis, abdominis, quin imò in earumdem partium suppurationem & gangrenam. Quoties autem in sanationem abeunt, illud fit per metastases; bubones nempè, parotides, aurium abscessus, sudores, alvi excretiones, &c. Medici officium est non modò præsentes morbos sanare, sed & futuros præcavere. Primariis malignorum morborum symptomatibus, sæviora succedunt, quæ Medico incumbunt eradicanda. Febris maligna

primùm continua exacerbatur tantùm digeſtionum vitio ac magis corruptæ in ventriculo ſaburræ præſentiâ. Secretiones ferè omnes tunc ſupprimuntur, urina parca aut nulla mingitur, cutis areſcit, nigreſcit lingua, tremula exſeritur, convulſionibus exercentur maxilla inferior & faciei muſculi, tumet abdomen totum, corpus occupant exanthemata. Hæc ingraveſcunt omnia neglectis ab initio evacuantibus. At quænam uſurpanda ſunt evacuantia ? Nonne calor febrilis omnis evacuantis inimicus ? Nonne indicationum natura idem prohibet ? Minimè in his difficultatibus immorandum. Urgentiori caſui occurrendum, ac obſtandum eſſe cauſæ primùm, ſymptomati deinde præcipit Hippocrates : quod quidem non tutiùs quàm emeſi perfici poteſt. Fugit irreparabilis propinandi occaſio. Omnibus pollet ad attingendum ſcopum facultatibus : 1°. Citò citiùs ſuum ſortitur effectum, copioſius ventriculum evacuat quàm quodlibet evacuans : 2°. irritationem tantùm inducit omni purgante leviorem. Materiei in ventriculo nidulantis egeſtionem antecedunt lyſis, lipothimia ſyncope, delabuntur à cerebro ad ventriculum ſpiritus animales, partium internarum & ventriculo inferiorum atonia liberum præbet fæcibus alvinis deſcenſum, copioſa ſalivæ excernitur quantitas. Mox ſequitur convulſiva maxillæ inferioris depreſſio, dein factâ inſpiratione contractiſque muſculis abdominalibus & ventriculo, inerte diaphragmate, expellitur ſurſùm & ut plurimum deorſum hujuſce materiæ abundans copia. Hæc autem ſi diutius in inteſtinis retineatur, magis ac magis putreſcit à venis meſaraïcis exſugitur & ad ſubclaviam venam per ductum thoracicum & ad cor tranſvehitur. Hinc pulmones emenſa totam ſanguinis molem inficit, & partes ſolidas incendio & vi ſuâ deleteriâ conſumit. Nullæ febres longiori tempore ſolvuntur quàm febres malignæ. Etenim ad 30, 35, 45, dies producuntur, nullæ pepaſmo reſiſtunt contumacius. Quid ut citò ſolvantur emetico potentiùs ?

IV.

NULLA majoris eſt momenti methodus eâ, quâ non modò præſentia miteſcunt ſymptomata, ſed & præcaventur futura, & quâ bona pars hominum febre malignâ correptorum ab Orci faucibus eripitur. Cui ut obtemperemus, natura, cauſæ & febris præcipiunt. Præmiſſâ venæ ſectione, non unâ tantùm vice exhibeatur emetica potio, aſt iteretur pro caſûs exigentiâ. Magiſtra edocuit Medicos experientia omnes alvi fluxu tentatos in febribus malignis, licèt cum ſignis cruditatis, fuiſſe ſanatos (a) Alvus laxa ſemper ſervetur ; nullus morbus adeò evacuantium uſum requirit. Hæc Naturæ via ſi deficit, arte juvanda, morbum ſequi, pepaſmum, criſim expectare nefas (b). Licet ea movere quæ in perturbatione criticâ non judicantur feliciter Veteres tartaro ſtibiato deſtituti, helleboro autem & azaro ad ciendum vomitum inſtructi ; thithymale, cucumere ſilveſtri ; aloë, myrrhâ evacuandos eſſe humores ſolo coctionis tempore meritò affirmabant. Nulla enim medicamenta ſunt quæ ardorem, inflammationem citiùs cieant. Ac nedum reficiant vires, contra exhauriunt ; inſidioſamque levationem ſine ſignis levationis afferunt. Plenâ doſi tutiſſimè vomitum excitat tartarum ſtibiatum, refractâ autem blandè alvum ſubducit, eo ſolo per totum malignarum decurſum uti poſſumus. Suam actionem in ventriculum & inteſtina exerit, nullum ſanguini præternaturalem motum ſuâ ab inteſtinis tranſlatione impertitur. Nec eo tantùm nomine commendandum quod in febribus malignis ſit neceſſarium, verùm etiam quòd in omnibus ferè febribus profit maximè, vel in ipſâmet febre lentâ. Quid in anginâ tutiùs præmiſsâ venæ ſectione ? Quid in variolis feliciùs ſuccedit ? Non minus curioſa quàm notabilis eſt hanc in rem obſervatio Riverii de quodam qui ex ſymptomatibus, dolore capitis & nauſeâ ſe peſte laborare conjecit ; illicò pennam oleo illitam in fauces immiſit, quâ eductâ per vomitum materiâ primùm ſeroſâ, dein flavâ, tandem porraceâ, in lectum ſe contulit ; juſculum ſumpſit & illicò convaluit.

(a) Hippoc. lib. Epiſ. Galenus de atrâ bile, cap. IV. Fabius Columna de peſtilenti febre. Valleriola obſerv. l. 6 de febribus Skenkius obſerv. l. 6. de febri. Riverius obſerv. Centuria 1. obſerv 47. & 57. item centur. 2. obſerv. 34. & 87.

(b) Senertus de febrib. Manardus lib. 13. Epiſt ad Bartbol. Carandinum de expectando pepaſmo Hippocratis doctrinam refutarunt.

V.

VETERUM Medicorum, in curandis febribus malignis, praxim nedum imitemur ; contrà, ſuprà expoſitæ recentiorum methodo incumbendum eſſe unicè

censemus. Aiunt enim veteres : in febre malignâ prostratæ vires, pulsus exilis & inflammationis absentia tum à venæ sectione, tum ab emesi dissuadere videntur, solisque potionibus cardiacis utendum, ut à corpore perspirationis beneficio heterogenea eliminentur miasmata. At quamvis plurimæ febres malignæ inflammatione destituantur, non idcircò rejicienda methodus nostra. Ideò enim obruuntur vires, quòd in primis viis hæreat infarctus & saburra, quæ nisi per vomitum evacuaretur, brevi corpus universum pessumdaret. Causâ verò avulsâ, evanescent symptomata, quâ autem remanente certò certiùs ingravescerent. Cardiaca ne adhibueris, cùm felix docuerit experientia hasce febres rarissimè, si unquàm, solvi sudoribus, solis verò sanari posse purgantibus. Concocta purgare oportet non cruda, instabunt adversarii. Istius aphorismi falsitatem rationibus in thesi allatis probavimus; dum enim materia turget, evacuanda; semper autem turget in febre malignâ. In febribus malignis cum inflammatione cerebri, saltem ab emetico cavendum & abstinendum. In vomitu nempè convellitur abdomen, facies valdè rubet, inflammantur oculi, vomitus sanguinis seu hæmopthysis excitatur. Ne dum horum symptomatum terrore perculsi, ab opinione nostrâ deterreamur, quin imò eidem fortiùs adhæremus, cùm aliundè certâ experientiâ compertum sit, methodum assignatam non modo sanandis febribus malignis, sed etiam ipsimet peripneumoniæ competere.

Ergo in febribus malignis, post venæ sectionem, cito citiùs Emeticum.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Antonius-Joannes-Baptista-Maclorius GUENET, *Chirurgiæ Latino Idiomate Professor.*

M. Edmundus - Claudius BOURRU, *Bibliothecæ Facultatis Præfectus.*

M. Ludovicus PATHIOT.

M. Paulus - Gabriel LE PREUX.

M. Joannes-Antonius Elie DE LA POTERIE, *Antiquus Regis in portu Brestensi Medicus.*

M. Franciscus BIDAULT, *Scholarum Professor.*

M. Ludovicus - Claudius GUILBERT, *è societate Medicâ Edenburgensi, Antiquus Regis, Exercituum Medicus ordinarius.*

M. Josephus Jacobus GARDANE, *Censor Regius & Regiæ Scientiarum Societatis Monspeliensis, nec non Regiarum Academiarum Nancei & Massiliæ Socius.*

M. Joannes-Claudius MUNIER, *Consiliarius Medicus Regis ordinarius, & Domûs Regiæ Invalidorum.*

Proponebat Parisiis JOANNES-CAROLUS DE BROTONNE, Lugdunensis, Doctor Medicus Remensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H 1773. A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1773.